

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT

ALS EENS ARENDS PSALM 103:3

Onder redactie van Prof. Dr K. SCHILDER, Kampen.

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr H. Bergema, Karoeni; Dr F. A. den Boeft, Rotterdam; Dr E. T. v. d. Born, Heemstede; Mr A. Bouman, Rotterdam; Ir B. ter Brugge, Almelo; Dr K. J. Cremer, Kampen; Mevr. W. Cremer-de Vries, Kampen; Dr R. J. Dam, Kampen; Dr A. C. Drogendijk, Dordrecht; Dr D. v. Dijk, Groningen; Drs D. J. Galle, Kampen; Mevr. G. Gilhuis-Smitskamp, Mijdrecht; Dr J. H. Hagenheek, Zwolle; Dr J. van Herksen, Ermelo; Dr B. Holwerda, Amersfoort; A. Janse, Biggkerke; Dr P. Jasperse, Leiden; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Kooopers, Amsterdam; Dr J. L. Koole, Vreeland; Dr E. D. Kraan, Vlaardingen; A. Kniper, Utrecht; Dr J. v. d. Linden, Poerworedjo; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Mevr. C. E. Th. Luijkenaar Francken-Schreuder, Rotterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr H. Mulder, Deventer; Dr A. Ringnalda, Ermelo; P. J. Risseuw, 's-Gravenhage; C. Rijnsdorp, Rotterdam; A. Schilder, 's-Gravenhage; Dr G. K. Schoep, 's-Gravenhage; Dr R. Schippers, Wanswold; Dr J. Smeilik, 's-Gravenhage; Dr H. Smilde, Groningen; Drs H. Smitskamp, 's-Gravenhage; Dr N. Streefkerk, Wolvega; D. Stroot, Bussum; J. Strikwerda, Zeist; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia Pa.; Dr C. Veenhof, Haarlem; M. B. van 't Veer, Groningen; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr M. Vreugdenhil, Meliskerke; Dr F. de Vries, 's-Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr H. J. Westerink, Leiden; Dr D. K. Wielenga, Capelle a. d. IJssel; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage; Dr S. U. Zuidema, Solo.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan:
Prof. Dr K. SCHILDER, Vloeddijk 101, Kampen.

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V., Goes.
Telefoon No. 58. — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f 2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f 7.50 en voor Ned.-Indië f 6.— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. per regel. — Losse nummers f 0.15.

INHOUD: Hoofdart.: Melchizedek, de Koning van Salem, VI.
— Uit de Schrift: Goden in ballingschap, Jes. 46:2. —
Kerkelijk leven: Reisindruckken. Waarheid en vrede. Zoo
niet. Het punt in geschil. Een Amerikaansche stem. Hulp
opleiding predikant Argentinië. De Grootte Catechismus van
Zacharias Ursinus, XVII. — Even parkeren: De bekeering
van het gevoel. — Litteratuur en kunst: Een bekroonde
roman. — Geestelijke adviezen: Is mijn geloof wel echt?
— Ziekte: Onderdommeling. — Opvoeding en onderwijs:
„Huisbezoek”. — Perschoonw. — Correspondentie. — Ker-
kerw.

Melchizedek, de Koning van Salem.

VI.

HOOFDSTUK IV.

De stad van Melchizedek.

§ 17. Volgens Gen. 14:18 is Melchizedek koning van Salem. Reeds in § 10 is deze naam ter sprake gekomen, waar werd opgemerkt, dat Salem kan opgevat worden als oudere en wel oorspronkelijke vorm van Jeruzalem, welke naam in de Amarna-litteratuur Uru-Salim geschreven wordt. In Ps. 76 komt deze naam ook nog voor. We lezen daar:

En in Salem is Zijn hut,
en Zijn woning in Zion. (vs 3)

Deze beide gedachten staan in het z.g. parallelisme der zinsdelen, een dichtertelijke stijlform, die in het Oude Testament dikwijls voorkomt.

Daarom zijn de namen Salem en Zion als synoniemen op te vatten. De beide zinsdelen geven dan aan, waar God woont. Wel dwingt het parallelisme niet tot deze opvatting. Dat blijkt uit vers 2 van dezen psalm, waar Juda en Israël op soortgelijke wijze naast elkander zijn gesteld en toch niet identiek zijn. Toch is het niet waarschijnlijk, dat de dichter bedoelt: God heeft op de eene plaats Zijn hut, op de andere Zijn woning. In dat geval zou ook het „aldaar”, waarmee vs 3 begint, te onzeker van betekenis worden. We hebben hier dus een synoniem parallelisme. Te meer is deze opvatting waarschijnlijk, omdat Sion, dat zoo menigmaal met een anderen naam in parallelisme staat, bijna steeds naast Jeruzalem wordt genoemd.

De naam Jeruzalem komt in de Heilige Schrift voor het eerst voor in Joz. 10:1, waar vermeld wordt, dat de koning der stad, Adoni-Zedek, een coalitie in het leven riep om Jozua de verovering van Kanaän te beletten. De naam van dezen koning is op soortgelijke wijze gevormd als de naam van den koning van Salem, die Abraham tegemoet komt. Ook dit pleit voor de opvatting, dat we in Jeruzalem en Salem met dezelfde stad te doen hebben.

Dit eerste directe getuigenis der Schrift van het bestaan eener stad Jeruzalem is ongeveer uit dezelfde aera als het bovengenoemde getuigenis der Amarna-tabletten. Toch is de stad veel ouder en in Babylonische lijsten van plaats- en godennamen genoemd als middelpunt van het „Westland”, reeds in zeer vroege tijden.¹⁾

Is de afleiding van het eerste deel van den naam, zooals hij luidt in de Schrift, dus van „jeru”, onzeker, het tweede deel van den naam duidt iets aan, dat veilig is en daardoor in een toestand van vrede verkeert. De stad is dan ook reeds door natuurlijke ligging schier onneembaar.

§ 18. Er zijn echter over de vraag, waar Melchizedek eigenlijk thuishoorde ook andere opinies.

De meening dat hij in de stad, die later bekend werd als de hoofdstad van Juda, te zoeken is, zou onder invloed staan van de traditie der Joden, die de geschiedenis van Melchizedek te Jeruzalem zouden hebben gelocaliseerd. In werkelijkheid zouden deze gebeurtenissen zich hebben afgespeeld bij Sichem.

Deze opvatting van W. Erbt²⁾ wordt met grooten ijver verdedigd door Landersdorfer.³⁾ Sichem zou slechts de latere naam van deze stad zijn, die woonplaats was van een persoon Sichem. Oorspronkelijk heette de stad Salem. Dit zou nog blijken uit Gen. 33:18. In de Statenvertaling lezen we daar: En Jakob kwam behouden tot de stad Sichem. In deze vertaling zou het woord „behouden” een misvatting zijn. Er staat sjalem, hetzelfde woord, dat in Gen. 14:18 steden-naam is; wel kan dit woord „behouden” beteekenen — we wezen daar reeds op in de vorige paragraaf — maar in het verband van Gen. 33 zou het ook als steden-naam genomen moeten worden. Er komt dan te staan, dat Jakob te Salem, de stad van Sichem, kwam. Zoo hebben ook de Zeventigen en de Vulgaat gelezen. Dat tegenwoordig het dal tusschen Ebal en Gerizim nog den naam Salim draagt, eveneens een dorp in het noord-oosten van dat dal⁴⁾ zou deze opvatting steunen.

Eenmaal aanvaardend dat het latere Sichem oorspronkelijk Salem heette, lijkt het Landersdorfer ook zeer aannemelijk toe, dat dit de plaats is, waar Melchizedek thuis hoorde. Het blijkt uit de geschiedenis van Abraham, dat er een nauwe betrekking was tusschen Abraham en deze stad. Ook later, in de geschiedenis van Israël, is er herhaaldelijk van Sichem sprake: het is de stad waar de koningskroning plaats vindt! Daar in Sichem leefde de herinnering aan het ideaal van het immers bijeenbehoorend koningschap en priesterschap, zooals Melchizedek ze in zijn persoon vereenigde.

Het is David geweest, die met deze traditie gebroken heeft. (Jerobeam herstelde haar weer!) David deed dit, om den dienst van den HEERE zuiver te houden. Hij bracht hiermede de wettigheid van zijn koningschap wel in gevaar. Doch dit gevaar werd bezworen door een goddelijk orakel, dat ons nog is bewaard gebleven in Psalm 110. In dezen psalm zou n.l. te vinden zijn de legitimeering der overdracht van het priesterkoningschap op de nieuwe hoofdstad: Jeruzalem. Zoo zou dus de verlegging der Melchizedek-geschiedenis van Sichem naar Jeruzalem op rekening van David gesteld moeten worden.

Het fundament, waarop deze hypothese gebouwd is, is echter wel zwak. Het is de toekenning van den naam Salem aan Sichem. De tekst zelf eischt dat niet. En er is tegen, dat we nergens elders van Sichemietisch Salem lezen.

waarop we reeds wezen. Daarin toch ook komt Tabor voor.⁷⁾ Dan heeft deze traditie geen meerdere waarde dan die welke Melchizedek met Goltgotha in verband brengt.

§ 20. Melchizedek is dus koning van het latere Jeruzalem. We weten daarmee echter nog niet veel meer dan een naam. Van het Jeruzalem uit Melchizedeks dagen is ons niets naders bekend.

Wel is de meening geuit, dat door de opgravingen te Ras Sjamra iets uit dat oude Jeruzalem bekend zou zijn geworden, en wel een geschrift van liturgischen aard, dat nog gewagen zou van een gebruik, dat te vergelijken is met de tienontvangst van Melchizedek.

Deze opgravingen zijn van recenten datum, begonnen in 1929. De plaats waar ze geschieden is een kaap (Ras=kaap), gelegen bij de Minet el Beida (d.i. Witte Haven) een schoone baai in de kust van het Noorden van Syrië, juist ten Oosten van het eiland Cyprus. De naam is ontleend aan een in het Middellandsche Zeegebied veel voorkomende plant, sjamra d.i. venkel. Een toevallige gebeurtenis werd de aanleiding hier opgravingen te doen: een bewoner dier streek stootte bij het verrichten van zijn landarbeid op een grooten steen, die een onderaardse gang bleek te bedekken. Deze liep uit op een grafkamer. De Fransche „Académie des Inscriptions et Belles Lettres” heeft er een expeditie onder leiding van Schaeffer en Chenet heengezonden.

Verrassend veel nieuws werd aan het licht gebracht.⁸⁾ Gebouwen, graven, voorwerpen voor allerlei gebruik, godenbeelden, teksten enz. werden gevonden. Ten slotte werd een geheele stad blootgelegd, zóó dat ze met straten en tempels in kaart kon worden gebracht.

Het begon met de ontdekking eener necropolis, in de onmiddellijke nabijheid van Ras Sjamra. Vele der gevonden voorwerpen verraden Egyptischen invloed. Bijv. een bronzen sperwer met de dubbele kroon van Egypte. Op den puinhoop van Ras Sjamra zelf ontdekten de opgravers een groot gebouw, waarin weer veel Egyptische beelden en Egyptisch schrift werd aangetroffen. Ook kwamen er tabletten te voorschijn die beschreven waren met spijkerschrift.

Op de tweede campagne leerden de opgravers onderscheid maken tusschen de verschillende lagen van de ruïne. De bovenste laag werd, overeenkomstig de daarin gevonden voorwerpen, geacht uit de dertiende en veertiende eeuw vóór Chr. te zijn. Daaronder werd een „kerkhof” aangetroffen, dat ze voor gelijktijdig hielden met het Midden-Rijk, dus van plm. 2000—1780. Daar weer onder bevond zich een derde laag, die misschien uit het derde millennium is. Gedurende de zesde campagne, die van 1935, werden daaronder nog weer twee lagen aangetroffen. De bovenste daarvan is wel 5 Meter dik en kan een aanzienlijk stuk tijd vertegenwoordigen. Dit groot aantal lagen getuigt van een langdurig bestaan der stad en het daarin gevonden van het intense leven harer bevolking.

Hoewel aanvankelijk verschillende antwoorden gegeven werden op de vraag, welke stad eigenlijk ontdekt was, is later gebleken, dat het Ugarit moet zijn, een stad genoemd reeds op de eerste der Amarnatafels, die Knudtzen in zijn uitgave dezer inscripties opneemt. Een nadere vermelding van deze stad is onlangs gevonden bij de voortgezette opgravingen te Tell-Hariri (1935—36) het oude Mari (zie Jaarbericht 5 van Ex Or. Luc. pag. 383). Alle twijfel dienaangaande werd weggenomen toen een brief gevonden werd, die in het Akkadisch was geschreven aan een inwoner dezer stad. De begroetingswoorden in dezen brief luiden als volgt: de goden van het land Ugarit mogen U, mijn broeder, behoeden.

Van de gevonden gebouwen is belangrijk de bibliotheek, die zich bevond in de bovenste laag. Ook werden een acropolis en tempels bloot gelegd. Is de in en bij deze gebouwen gevonden ceramiek van hetzelfde karakter, als die, welke op Cyprus en Rhodus gevonden werd, de overige inventaris staat menigmaal sterk onder Egyptischen invloed. Zoo kwam op de derde campagne een beeld aan het licht van de gemalin van Senwosret II uit de twaalfde dynastie. Hierdoor werd de bovenvermelde datering bevestigd.

De statue van Senwosrets gemalin kan bewijs zijn van correspondentie op voet van gelijkwaardigheid en is misschien blijk van waardeering voor hulp door te Ugarit inheemsche goden bewezen aan deze Egyptische vorstin. De volkeren van het oude Oosten stonden wel met elkander in relatie. Ook Ugarit had internationaal verkeer.

Naast den buitenlandschen invloed blijkt de eigenlijke cultuur en religie van Ugarit toch verwant te zijn aan de Kanaänietische, zooals we die kennen uit het Oude Testament. Een der gevonden tempels is een Baalstempel. Voorts leggen vele Baalbeelden en godennamen daar getuigenis van af.

Ook de inscripties zijn van verschillende soort.

7) In de Narratio apocrypha van Athanasius. Zie Wuttke a.w., pag. 39.

8) De publicaties van de resultaten dezer opgraving zijn te vinden in het schitterende Fransche tijdschrift „Syria” vanaf de jaargang 1929.

Naast Sumerische en Akkadische werden er ook tabletten gevonden met spijkerschrifttekens, die afwijken van de bekende. Het geringe aantal dezer tekens deed blijken, dat het geen syllabe-, maar consonantetekens waren.⁹⁾ Behalve een tot nog toe onbekende, wel aan het Subaarsch verwante taal, werd met dit schrift ook geschreven in een taal, die sterk overeenkomt met het Bijbelsch Hebreeuwsch. Deze taal kan de Kanaänietische taal der stad zijn en „Ugarietisch” worden genoemd.

De in deze taal geschreven teksten hebben tot inhoud een zeer interessante litteratuursoort, n.l. godenverhalen. Hierdoor geven ze meer inzicht in het geestesleven van de bevolking van deze stad, dan in haar historie. Een dezer teksten wordt naar den inhoud ervan doorgaans aangeduid onder het opschrift: „De geboorte der lieflijke en schoone goden.” Het is om dit stuk dat het ons te doen is.¹⁰⁾

Het is het stuk van liturgischen aard, waarop we in het begin van deze paragraaf doelden.

De tekst is niet geheel ongeschonden gebleven. Voorts is de taal van dezen tekst, hoewel een Semietische, toch in bijzonderheden onbekend. Beide omstandigheden maken het noodzakelijk dat in de lezing zoowel als in de vertaling met gissingen moet worden gewerkt. Toch is wel zeker, dat het stuk begint met een oproep tot de goden, uitgesproken door den celebrerenden priester:

regel 1.

Ik roep op de lieflijke en schoone goden...

regel 6.

Eet brood, ja toch! en drinkt wijn, ja toch!

De volgende regel, de laatste van den oproep, bevat tegelijk een mededeeling, die als programma van de samenkomst kan gelden:

*(E)(c)m, de gebiedster van (mannen en vrouwen?) zal aan Sj(a)(c)m het leven schenken.

Deze geboorte is van beteekenis voor de vegetatie en is noodig wegens de overheersching van het heele jaargetijde, waarin een god, die den dubbelen naam draagt van M(o)t en Sj(a)r de overhand heeft. De regels 8—11 geven aan dat diens heerschappij op het hoogtepunt, dat keerpunt wordt, gekomen is:

regel 8—11:

M(o)t en Sj(a)r is weergekeerd, geslagen heeft de roede der eenzaamheid, geslagen heeft de roede der onvruchtbaarheid. De wijnstok wordt gesnoeid en opgebonden, de wijnstok, die neerhangt, in verschrompeling verscholen.

Na de vermelding van eenige handelingen, die wel als voorbereidende, in den tempel gemaakt, zullen opgevat moeten worden (r. 12—21), wordt de oproep uit het begin herhaald (r. 22—24). Deze oproep wordt dan aangedrongen met een beschrijving der aanstaande verandering in het vegetatieve leven:

regel 25—27:

De zonnegodin doet hun ranken overvloedig zijn, die ook in zich hebben (de belofte van) het welgodijen van (mannen en vrouwen?) en uitschieten met een lieflijke offerande.

De 28e regel schijnt een opschrift te zijn van een zelfstandig (en ouder) lied, dat in deze liturgie is opgenomen: het lied der goden, het lied van *(A)sj(e)r(e)t en R(a)b-m-j. In dit lied treedt de god El op. Hij treedt op als bevrijder uit de macht van M(o)t. Hij heeft groote macht:

De hand van 'El reikt zoo ver als de zee.

De hand van 'El is als de oceaan. (regel 33—35)

M(o)t moet voor hem wijken:

'El doet zijn scepter zinken, (n.l. die van M(o)t).

'El maakt de scepter zijner hand zwak.

Hij heft (het oog) op,

ziet naar den hemel,

ziet in den hemel,